

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУКА И НАЈЧЕШЋЕ ГРЕШКЕ У ПИСАЊУ

У тренутку кад се српска јавност и она филолошка и она друга (нефилолошка) помало стидљиво изјашњавају за увођење (или не) српског језика као обавезног или бар изборног предмета на факултетима у Републици Србији, можемо, на основу нашег искуства, само рећи једно велико ДА. Овај чланак треба да допринесе расветљавању проблематике из угла филолога са вишегодишњим радним стажом у установи пољопривредне струке, међу врхунским домаћим стручњацима из области биотехнолошких и пољопривредних наука, са академским титулама од инжењера са факултетском дипломом до доктора наука са највишим научним звањем.

У случају да уредништва часописа из пољопривредне струке у којима они објављују своје научне и стручне радове немају лектора, а најчешће их немају, ти радови или књиге (а потписују их и академици и емеритуси) одлазе у јавност у врло лошем језичком стању, са бројним правописним и граматичким грешкама.

На основу дужег праћења стања у пракси, покушаћемо да групишемо грешке по учесталости – од већег броја појављивања ка мањем. На крају се налазе индивидуалне грешке, које се углавном срећу код оних који су пре факултета похађали средњу пољопривредну школу.

Примери:

1. Неправилно писање великих почетних слова:

а. Пољопривредни Факултет, Институт за Рајарство и Повртарство, Институт за Рајарство и повртарство, Био сам у Мајници Српској, Лабораторија за Биотехнологију, захваљујем се одељењу за Индустријско биље.

Тачка 63 Правописа каже: „Великим почетним словом прве речи пишу се имена (а) институција (представничких, законодавних, судских и сл.) и њихових делова, (б) установа, црква, предузећа”. Наведене називе требало је написати на следећи начин:

Пољопривредни факултет, Институт за рајарство и повртарство, Био сам у Мајници српској, Лабораторија за биотехнологију, Захваљујем Одељењу за индустријско биље.

б. Римски Шанчеви (код Новог Сада)

Тачка 50е Правописа каже да се имена делова земљишта односно географских локалитета (атара, њива, ливада и сл.) пишу великом словом само прве речи, дакле: *Римски шанчеви*.

в. Парцела је на Фрушкој Гори

Тачка 50д Правописа каже да се у именима различитих облика рељефа (планина и других узвишења, низија, поља, котлина, (полу)острва, залива, и сл.) само прва реч пише великим почетним словом, дакле, исправно је: *Фрушка гора*.

г. Водич за Органску Производњу Пшенице

Тачка 64 Правописа каже да се у називима стручних и научних дела само прва реч пише великим почетним словом, дакле, треба: *Водич за органску производњу пшенице*.

д. Радим као Менаџер

У тачки 49 Правописа стоји да се називи који означавају неку стручну или професионалну припадност пишу малим почетним словом (тако је и: *академик, учитељ, доктор, зупернер, директор, краљ, председник, амбасадор, пайријарх, пайа, рабин, имам, далај-лама*).

ђ. Др, Мр, проф. Др, дил. Инж.

Из тачке 179б1) Правописа можемо видети да се сви ови примери скраћеница пишу малим почетним словом. Овде бисмо напоменули да грешка писања тачке иза ових скраћенице полако прелази у грешке средње, а не високе учесталости (овде су језичари успели да утичу на колеге нелингвисте).

е. у Јуну 2017.

У тачка 71. стоји да се називи месеци пишу малим почетним словом.

2. Нагомилавање интерпункцијских знакова (чак и у дипломама), као и писање цртице уместо црте између бројева који означавају временски распон

7-9.11.2018., т. 1а.)

Правилно писање наведених примера јесте: 7–9. 11. 2018, т. 1а)

3. Среће се одвојено писање ознаке процента, нпр.: 75 %.

Тачка 177е Правописа каже да се знак „процента” [%], који се чита *иосџо/одсџо* (ређе *насџо*), смешта уз бројку без белине: излазност је била 55%, у 75% случајева ради се о превари.

4. Ознаке за меру срећу се написане и уз бројку и одвојене белином од ње. Правопис налаже да се пишу одвојено: 7 mm 120 kg.

5. У имејловима, а чак и у званичнијим документима, често је потписивање само именом и почетним словом презимена: Софија С., Јована Б., Никола Ч., а скоро стопроцентно је потписивање прво презименом па именом.

Тачка 42 Правописа у напомени доноси правило да је у српском језику устаљен редослед: име па презиме, и да се од тог правила одступа само у азбучним списковима.

Од осталих грешака среће се писање:

оделење уместо *одељење*,

обзиром уместо *с обзиром* (на *ѣо*) *да*,

латинично писање *dj* уместо *đ*.

обавесѣићу Маѣеа (од личног имена Мате) уместо *Маѣа/Маѣу*,

за очекиваѣи је да он ѣо уради уместо: *може се / ѣреба очекиваѣи да он ѣо уради*.

У више наврата у разговорима или приликом превођења скретали смо пажњу колегама на грешке, али је одговор најчешће гласио: *није ѣо биѣно, није ми важно, важно је да ме разумеју, коѣа ѣо јоѣ инѣересује*.

Скренули бисмо пажњу на потенцирање публикувања научних радова у страним часописима, углавном на енглеском језику, „ради боље видљивости у научном свету”, као и на неуобичајену појаву да домаћи професори часове на факултету држе на енглеском језику.

Из свега реченог јасно је да се морамо позабавити ниским степеном писмености академских грађана нефилолошке струке. Једно од решења је реформисање школских програма у средњим стручним школама и увођење предмета Српски језик са правописом и граматиком, како у средњим школама тако и на факултетима, или бар давање могућности изборног предмета (осим на докторским студијама, где би морао бити обавезан), јер уска стручност без елементарне писмености не доприноси развоју нити науке нити културе у целини.

Л и т е р а т у р а :

Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица, *Правопис срѣскоѣ језика*, Нови Сад: Матица српска, 2011.

Живојин Станолчић, Љубомир Поповић, Стеван Мицић, *Савремени срѣскохрватѣски језик и кулѣура изражавања*, Београд: Завод за уѣбенике и наставна средства; Нови Сад: Завод за издавање уѣбеника, 1989.

Драгана Савин

Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад

dragana.nsseme@mail.ru